

FOAIA POPORULUI

Organul partidului național-țărănesc.

Prețul gazetei :

Pe an . . . . . 15 cor.
Pe jumătate de an . . . . . 8 „
Pentru străinătate . . . . . 20 „

Redacția și administrația :

Cernăuți, strada Dominicului 16 A

Apare în fiecare Duminică.

Inseratele :

Un rând petit odată . . . 40 bani
De două ori . . . . . 70 „
De trei ori . . . . . 100 „
Un număr costă 30 bani.

Pacea din răsărit.

După trei ani și jumătate de grea încercare ce a venit asupra omenirii, o licărire de nădejde ne vine din răsărit.

După acești lungi ani de nevoi și restrânte, după lupte nemaipomenite, în care mii și mii au fost jertfiți pe altarul patriei, spiritul împăcării a învins asupra urii și ni-a adus pacea!

Dacă și pacea încheiată la frontul nostru din răsărit nu înseamnă încă, că sfârșitul războiului va urma peste noapte, totuși faptul, că doi din dușmanii noștri au închinat steagul și s'au împăcat cu noi, ne dă nădejdea, că peste scurt și la ceilalți dușmani, odată ce se vor convinge de nemernicia puterii lor armate, spiritul împăciuirii va învinge, aducându-ne pacea generală, pacea în lumea întreagă.

Avem încă de luptat cu dușmani puternici, cu dușmani, cari au pornit războiul numai ca să doboare împărăția noastră și mai ales țara nemțească. Trebuie să ne împăcăm deocamdată cu gândul, că dușmanii aceștia vor urma mai departe războiul, mai mult de dragul răzbunării și nu mai puțin de dorul, de a ne răpi părți din împărăție. Ne-am apărat, când aveam mai mulți dușmani, când la spate ne amenința colosul moscăcesc — și am rămas învingători. Ne vom apăra și mai departe și cu atât mai lesne, când numărul dușmanilor s'a redus. Guvernul nostru de atâtea ori a întins mâna de împăcare dușmanilor; a fost însă totdeauna respins de dușmanii trufași. Nu ne îndoim, că și acuma guvernul nostru — cu toate că în urma păcii

încheiate cu Rusia și cu România situația noastră militară a devenit cu atâtă mai favorabilă — va fi gata să încheie o pace cinstită, care ne asigură viața noastră pe viitor.

La răsărit aveam doi dușmani, Rusia și România. Rusia, care în urma revoluțiunii de acuma aproape un an, din zi în zi tot mai slăbise ca putere militară, în sfârșit s'a văzut silită, să între în pertractări de pace cu noi. Acuma două luni capii guvernului nou rusesc Lenin și Troțchi au cerut pace. Aproape prin două luni s'au ținut sfaturi cu Troțchi, care însă trăgăna cu pacea, până ce reprezentanții noștri, înțelegând, că cu Troțchi nu vor ajunge la capăt, au încheiat pacea cu reprezentanții unei părți din fosta Rusie mare, cu Ucrainii. Aceasta a fost o lovitură grea pentru politica șubredă alui Troțchi, care s'a retras, declarând că nu face pace, dară că pentru Rusia războiul s'a sfârșit. Ca răspuns Germania a pornit oștirile sale în Rusia, străbătând adânc în mijlocul împărăției rusești. Acuma de-abia Lenin și Troțchi, cari au dus țara lor la prăpastie, au primit condițiunile noastre și Duminică, în 3 Faur, au iscălit tratatul de pace. În urma acestui tratat Rusia pierde Polonia, Lituania, Curlanda, Ucraina, Finlanda, Estlanda și Livlanda. Aceșteri sunt 132 de ori mai mari decât Bucovina.

România acuma, rămasă fără sprijin, în față și la spate cu dușmani, a avut numai două căi de ales. S'au să se lase nimicită de oștirile noastre sau să încheie pace. Conducătorii destinelor țării au stat înaintea unei hotărâri, care nu era ușoară. Au ales

drumul păcii, cu toate că pe calea aceasta trebuia să indure mari jertfe. În 5 Martie a. c. s'a încheiat în castelul dela Buftea de lângă București pacea preliminară, căreia până'n 14 zile are să urmeze pacea definitivă. România cedează Bulgariei întreaga Dobrogea până la Dunăre cu portul Constanța, pecând noi ne-am obligat, să lăsăm României drum liber spre Constanța la Marea-Neagră pentru export și import. România concede, ca să se îndrepte granița spre Ungaria, spre a asigura Ungurilor trecătorile la porțile de fier și la minele dela Pietroșeni. Oștirile române au să se retragă numai decât din părțile austro-ungare ocupate. România se obligă de a ne face concesiuni economice, mai ales în privința cerealelor și petroleului. România are să demobilizeze cel puțin opt divisiuni din oștirea sa și rămasița după încheierea păcii cu Rusia și să ne înlesniască transportul oștirilor noastre prin România și Basarabia.

Pentru noi Românii din Bucovina, cari cu durere vedem, cum o politică greșită a dus țeara înfloritoare ce era România la o pace atât de umilitoare, încheierea păcii cu România, pe care mai bucuros am fi văzut-o pe partea noastră, înseamnă totuși o întoarcere pe calea greșită, pe care o împinse politica greșită a lui Brătianu. Cu durere am înregistrat trecerea României pe partea dușmanilor. Cu bucurie o vedem întorcându-se de pe calea greșită și avem nădejde, că ea iarăși va afla calea adevărată în cooperare cu noi și cu Germania.

Cum s'a sfârșit prietinia între Rusia și România.

Deputatul român Nicolae Basilescu, profesor universitar din București publică o serie de articole în ziarul elvețian »Journal de Geneve« în cari face senzaționale destăinuri asupra întregii politici române înainte de declararea războiului și voiește să și dovedească că România a fost trădată, în cel mai deplin înțeles al cuvântului de Ruși, și încă înainte ca România să se fi hotărât a intra în război. Prof. Basilescu face un istoric al politicii guvernului român, începând cu consiliu de coroană ținut la Sinaia în August 1914 sub prezidenția regelui Carol. Contrar diferitelor versiuni răspândite Basilescu afirmă, ca în acest consiliu regele Carol ceruse imediata urmare în acțiune a României și anume ca aliată a puterilor contrale, conform convenției existente. Diferiți miniștri au combătut idea, sub cuvânt că n'au știut de existența tratatului, alții că n'au știut textul lui. În fine propunerea regelui a fost respinsă, fiind un singur vot pentru (al lui Petru Carp) iar toți ceilalți contra, și atunci s'a hotărât păstrarea neutralității. Ententa și în special Rusia s'au mulțumit pentru moment cu declarația, că România rămâne neutrală, mai târziu însă au început energice presiuni susținute de o vie propagandă în presă, spre a hotărî România să intre în acțiune alături de Ententa. În special după reușita ofensivă a lui Brusilov presiunea a luat aproape caracterul unui ultimatum. Rusia declară categoric, că dacă România nu intră în război, va trece prin Moldova și Dobrogea, luând 2 drumuri, unul prin Moldova în Carpați spre a înconjura frontul ungar, altul prin Dobrogea spre Constantinopol. Atunci au început tratativele pentru intrarea României în acțiune. Se promisese României toate ținuturile ocupate de ruși în Austria și ce vor mai ocupa în Ungaria, adică: Bucovina, Transilvania și Banatul. Singura dificultate mai era, că generalisimul rus Alexejev, cerea, ca România pentru moment să nu intre în Transilvania, ci să aștepte spre a coopera cu armata rusă în direcțiile ce va hotărî comandamentul rus.

Guvernul român a obiectat că armata și întreaga națiune va avea numai atunci avântul și însuflețirea necesară, dacă prima țintă a războiului va fi intrarea în Ardeal, fapt cu care guvernul rus al lui Sturmer s'a declarat la urmă de acord. S'a semnat atunci la Paris convenția ruso-română, garantată și de aliați.

În ziua convenției aliații garantau României: Integritatea teritoriului român și realizarea deplină a unității naționale. Se mai stabilise următoarele: Trebuia începută odată cu intrarea României în acțiune o ofensivă generală a Ententei și anume: Una a armatei generalului Sarail spre a ține în defensivă pe bulgari, alta a generalului Brusilov, care trebuia să ocupe imediat cotitura Carpaților transilvanene, adică linia Mureșului. Apoi o armată de cel puțin 250.000 oameni trebuia să fie gata în Dobrogea spre a înainta în Bulgaria și în fine zilnic trebuiau să sosească în România câte un tren de aproximativ 40 vagoane muniție și armament de completare.

Ei bine nici una din aceste 4 condiții esențiale stabilite n'au fost împlinite de ruși! Armata generalului Sarail a întreprins mici lupte de recunoaștere fără a începe o acțiune hotărâtoare sub cuvânt că nu este sigur de atitudinea ce o va lua Grecia. Armata generalului Brusilov n'a întreprins nimic. În loc de cei 250.000 oameni au fost trimiși în Dobrogea un corp de armată de 30.000 oameni formați din Sârbi refugiați pe teritoriul român și din trupe sârbo-croate și adunate din lagărele de prizonieri din Rusia și aceștia nu erau nici măcar prevăzuți cu artileria și material de război necesar! La reclamațiunile urgente ale comandamentului român, atașatul militar rus din București, colonelul Tartarinov declară că »trebuie să fie o neînțelegere la mijloc« și dispăre din București, spre a vedea ce-i de făcut, lăsând ca locțiitor pe generalul Belaieff, mai târziu devenit ministru de război rus. Sub presiunea guvernului român, Belaieff se pune în corespondență telegrafică cu Sturmer și capătă răspunsul, că trimiterea armatei convenite în Dobrogea nu mai este necesară, de oarece guvernul rus are indicii sigure, că Bulgaria nu mai luptă

mai departe alături de Germania și Austro-Ungaria ci trece de partea aliaților. Fapt bine înțeles absolut fals. Cât pentru trenurile de muniții și armament, după sosirea primelor câtorva trenuri, transportele aceste încetează cu totul și cantități enorme de arme și munițiuni cumpărate de guvernul român și trimise de Ententa rămân în Arhangelsk unde putrezesc și se distrug sub ghiață și zăpezi și unde se află și acum. Acolo au fost distruse valori de miliarde plătite de guvernul român! Purtarea Rusiei era cu atât neexplicabilă cu cât știa exact, că România intrase în război cu 400 mitraliere, o cantitate ridicolă pentru o armată de aproape 700.000 oameni și apoi era cu totul lipsită de artilerie grea, aviatori, coifuri de fer, măști și bombe de gaz, în fine tot armamentul modern. Românii erau siliți a lupta cu baioneta, de aci enormele lor pierderi și rezultatul catastrofal. Armata română luptă în asemenea condiții defavorabile contra armatelor lui Mackensen și Falkenhain, cu mult mai numeroase, iar Ententa privea »din balcon« la această luptă disperată a unui pumn de oameni, contra unui potop inamic, care se revarsa din toate părțile. Cum se explică purtarea Rusiei?

La toate protestările și cererile României guvernul rus nu mai dădea nici un răspuns. Am fost trimis împreună cu o misiune la Petersburg — scrie prof. Basilescu — și am avut atunci o întrevvedere personală cu primul ministru rus Sturmer, care la cererile noastre categorice, ca Rusia să-și facă imediat datoria și să îndeplinească obligațiunile luate, ne-a răspuns pur și simplu, că Rusia nu este în stare să facă nimic.

Atunci diferiți bărbați politici români au fost trimiși la Paris, Londra și Roma, spre a interveni din nou direct pe lângă Ententa, explicându-le situația disperată și arătându-le catastrofa, care devine inevitabilă. Tot atunci am aflat din izvoare competente, că planul Rusiei era gata de mai înainte.

Impărțirea României se hotărâse între guvernul rus și cel german printr-o convenție semnată de Sturmer și ministru de externe german von Jagov. Prin aceasta convenție încheiată înainte de intrarea României în acțiune.

Germania avea să primească Muntenia, Rusia Moldova, iar Bulgaria Dobrogea! Așa se explică întreaga purtare a Rusiei și alte fapte caracteristice și anume:

1) Ambasadorul german von de Busche plecând din București, după declarația de războiu a României și anume prin Moldova (la Predeal începuseră ostilitățile) și ajungând la Siret, a spus secretarului ambasadei americane Andrews, care îl însoțea, arătându-i Siretul: Aceasta va fi noua graniță a Rusiei! 2) La finele lui Noemvrie înainte de căderea Bucureștiului armata română a opus încă o viuă rezistență pe malurile Neajlovului și la Glavacioc, armata rusă, care se afla numai la vreo 10—20 km., chemată repede în ajutor, a refuzat a da orice ajutor, iar generalul rus comandant, a declarat, că are ordin a nu se angaja în nici o luptă cu Germanii, ci a proteja retragerea armatei române, ocolind orice ciocnire și se ocupe apoi malurile Siretelut. Abia acolo are ordin să înceapă din nou lupta. 3) În cursul iernei 1916 încep a veni numeroase armate ruse în Moldova, aproape un milion de oameni, cari ocupă aproape toate fronturile, deși atunci se știa că este imposibilă orice ofensivă în Moldova, fiind zăpezi de un metru înălțime. Armatele aceste nu aveau nici artilerie, nici armamentul necesar pentru începerea unei ofensive și generalul Sakharov întreat, ce rost au aceste armate acum în Moldova, răspunde în mod sincer: Am ordin să ocup Moldova!

Armata rusă intră în Moldova se revarsă asupra județelor storcând toate resursele țării, întreaga ei întreținere se făcea din cele rechiziționate în țară, din Rusia nu se trimitea nimic. De aci a urmat o lipsă, care degenerase aproape într'o foamete, la care se mai adăoga și tifosul exantemic. Toate aceste au cauzat enormele pierderi survenite după retragerea armatei și a populației în Moldova și cari sunt evaluate la peste 100.000 soldați și aproape 300.000 civili morți, în mare parte tineri de 18—20 ani, cari au fost duși în Moldova odată cu armata, spre a nu rămânea în teritoriile ocupate.

(Din „Foaia Poporului Român”, Budapesta.)

Orațiunea

dep. Simionovici în parlament.

(Urmare și fine).

Pentru acordarea de împrumuturi este deci grijit în țara noastră; trebuie însă să spun, că pentru procurarea materialurilor nu s'a grijit în Bucovina în aceiași măsură ca în Galiția. Nu voiu deocamdată să fac recriminațiuni, ci numai să fac atent la primejdia ce ne amenință din cauza întârzierii. Trebuie numai decât să grăbim. Stăpânirea n'are voie să steie cu mâinile în sân și să aștepte propuneri, cari să vie de jos dela popor, căci acolo domnește foamea, sărăcia și istovirea. Și dacă stăpânirea nu va întinde energic și repede mâna de ajutor, nenorocirea nu-i de înlăturat. Avem lipsă de toate materialurile de exploatare, mai ales de sămânță, de mijloace de transport, țara e aproape despoiată de vite, industriile noastre n'au mașini nici materialuri de exploatare. Deasemenea și meseriașii. Dacă nu se vor lua imediat măsuri de a asigura după un plan detaliat și cuprinzător materialuri de exploatare, atunci nu numai că se va face imposibilă o restabilire a țării cu rânduială, ci țara va fi mânăată fără scăpare în brațele cămătarilor.

Guvernul trebuie deci să deie mână de ajutor șefului țării, care înainte de toate are să grijească de restabilirea țării. În serviciul acestei acțiuni trebuie pus și fondul religionar și întreprinderile statului; dară și idustiile referitoare din țară, fabrica de sticlă, fabrica de ciment, cărămidăriile trebuie ajutate prin împrumuturi, ca să poată începe lucrul, silindu-i astfel în serviciul restabilirii țării. Mai ales însă trebuie de înlesnit consiliului cultural, să poată asigura fără zăbavă pentru țară vite, sămânță și acarete de gospodărie.

Domnilor, Dupăcum vedeți, cererile noastre sunt nu numai modeste, ci li-am restrâns numai la cele mai de nevoie. Vremea e prea serioasă și nevoia prea mare, ca să ne întocmim la târguială. Nici un guvern nu poate să deie mai puțin decum am cerut acuma, dacă voiește să redeștepte țara noastră greu încercată la viață.

Guvernul trebuie să deie țării posibilitatea, de a se întoarce măcar cât

de cât la starea de mai nainte, și țara se va desvolta apoi din puteri proprii la lucru liniștit și productiv și la o cooperare în unire a tuturor națiunilor. Într'un punct. Domnilor, se deosebește țara noastră de multe provincii ale împărăției. Cu toate că războiul ne-a bântuit amarnic, cu toate că s'a păcătuit mult cu populațiunea română din țară, el n'a putut suprima dorința, ca Bucovina să rămâie în întregime la împărăție. Nici când n'am cerut ceva dela vecinii noștri, dară totașa n'avem ce da nici unuia din vecinii noștri. Vecinul, care cere ceva dela noi, primejduește viața noastră. Aceasta trebuie s'o spun odată pentru totdeauna ucraienilor din Galiția.

Domnilor, cu reînvierea noastră economică ne vom întoarce și la viața noastră culturală. Vieții noastre culturale vom da caracterul, care corespunde împrejurărilor noastre politice și culturale. Vom griji din nou pentru școlile noastre, pentru ca să promoveze aspirațiunile noastre culturale. În ce privește aceasta însă vom trebui să îndreptăm privirile mai mult decum s'a făcut până acuma la învățământul pentru meserie, gospodărie și comerț. Nu vom înceta să grijim de școlile noastre elementare și secundare. Și dacă în privința aceasta vom fi ajuns măcar la stările de mai nainte, atunci vom începe lupta pentru universitatea noastră contra reprezentanților germani, cu mai puțină ură decum o fac ei, dară cu documente mai pozitive, și nădăjduim să-l ducem cu ispravă la capăt. Cerem deci, ca guvernul să restituie Bucovinenilor Bucovina vitală, de toate celelalte vom îngriji noi înși-ne.

Calendar Martie 1918

Ziua	Calendarul vechiu	Cel nou
Joi	1 M. Eudochia	14
Vineri	2 M. Teodot	15
Sâmbătă	3 M. Eutropie	16
Duminică	4 C. Gerasim.	17
Luni	5 M. Conon	18
Mărți	6 SS. 42 Martiri	19
Miercuri	7 M. D. Gherson	20
Joi	8 P. Teofilact	21
Vineri	9 † SS. 40 Mart. din Sev.	22
Sâmbătă	10 M. Codrat	23

Știri mărunte.

Numire. Inginerul Epaminonda Prelici a fost numit comisar la administrația mon-tanistă din Iacobeni.

Examen. Înv. sup. din Fundul-Moldovei D. Mitric-Bruja a prestat în Noemvrie 1917 în Viena examenul din obiecte comerciale.

Odăjdii bisericesti (ornate) se capătă la „Societatea Doamnelor române din Bucovina”. A se adresa la d-na Victoria Gaina în Cernăuți, strada reședinței 12.

Învățământul elementar. Au trecut șapte luni, de când oficiile s'au întors în Bucovina, liberată de dușmani. A fost destul timp, ca reorganizarea țerii să propășească astfel, ca să înceapă viața regulată. Mai ales ce privește școlile dela sate, credem că este acum timp să se redeschidă. Din țară ne vin întrebări, când are de gând stăpânirea să reînceapă cu învățământul elementar școlar în Bucovina, de oarece tineretul apt de școală dă cele mai mari îngrijorări părinților, căci rămâne neșcolit și se destrăbălează peste măsură.

Cătră cei evacuați și refugiați!

În ziua de 11 Ianuarie 1918 s'a pus în lucrare legea din 31 Decemvrie, f. l. i Nr. 15, pentru ajutorul refugiaților (oamenilor pribegi).

§ 9 al legii acesteia are cuprinsul următor:

»Oamenilor nevoiași, cari la porunca diregătorilor au fost scoși (evacuați) din casele lor și, fiind că au rămas pe câmpul de războiu, de mai înainte sau de față, nu au avut parte de ajutorul statului pentru evacuați sau pribegi, sau, părăsind ocoalele pribegilor, au pierdut ajutorul acesta, și din una sau cealaltă cauză nu l'au primit prin mai mult de trei luni, li se va plăti ulterior, la cererea lor întemeiată, o taxă de alimentațiune de cap pe zi de 1 cor., cel mult însă până la 500 cor. de cap.

Plata aceasta se va cere până în trei luni de la publicarea legii de față înainte».

Comitetul pentru sprijinirea refugiaților din Bucovina recomandă evacuaților de felul celor amintiți în § 9, să facă cererile lor scrisual sau să le deie gural la protocol la domnii numiți mai jos, pentru că-și pierd dreptul, dacă nu-l cer până cel târziu în 11 April 1918.

Taxa de alimentațiune din vorbă privește numai timpul până la 21 Iu-

Știri ultime.

Războiul. În urma încheierii păcii cu Rusia, oștirile germane puse în mișcare în contra Rusiei s'au oprit. În scurtă vreme de cam 2 săptămâni, cât a durat înaintarea oștirilor germane, germanii au făcut: 6813 ofițeri, 58.300 ostași, prizonieri și au cucerit: 2620 tunuri, 5000 mitraliere, o mulțime de automobile și aeroplan, muniție, puști, trenuri, locomotive ș. a.

Rugați de stăpânirea ucraină oștirile noastre au înaintat în Basarabia și Ucraina ca să facă rânduială, mai ales însă să asigure transportul cerealelor ce are să ni deie Ucraina.

Pacea. Pertractările pentru pacea definitivă cu România urmează la palatul regal Cotroceni. Pentru noi Bucovinenii încheierea păcii cu România are o însemnătate deosebită. Trei dis-

lie 1917. Din ziua aceasta înainte evacuaților li se cuvine întreaga taxă a refugiaților, deci de rând 2 cor. de cap pe zi, iar celora dintre dânșii, cari nu sunt în stare de a agonisi, trăiesc de sine sau nu au pe nimene în casă ce i-ar putea sprijini, chiar 4 cor. de cap pe zi.

Plata aceasta nu se poate cere numai de evacuat sau de epitropul lui, ci și de capul familiei pentru întreaga familie evacuată, și chiar de comitetele pentru sprijinul refugiaților.

Comitetul pentru sprijinul refugiaților din Bucovina a înființat o filială în palatul țerii din Cernăuți, sub conducerea predicatorului gr. or. Dr. Ipolit Tarnavschi, și afară de aceea exposituri în următoarele locuri:

1. pentru districtele Vijnița și Vășcăuți Dr. Drohomirecki în Vijnița;
2. pentru districtul Storojineț consilierul de fin. Ratski în Storojineț;
3. pentru comunele Vicovul de sus și de jos, Straja, Putna și Karlsberg administratorul silvic Isopescu în Vicovul de sus;
4. pentru districtul Rădăuți parochul Cărbune din Rădăuți;
5. pentru districtul Câmpulung cu comunele Sadova, Pojorâta, Fundul-Moldovei și Breaza administratorul de spital V. Boca în Câmpulung;

trict Sirete, Suceava și Gurahumorului au fost ocupate încă de Români. Acuma oștirile românești trebuie să se retragă și stăpânirea noastră va reîntra peste scurt în Sirete, Suceava și în Humor.

Parlamentul a votat alaltăieri bugetul provizoriu, prin care guvernul e autorizat să facă un nou împrumut de războiu.

Foia Poporului

se trimete numai
acelora cari plătesc
abonamentul înainte

6. pentru comunele din valea Moldoviței administratorul silvic Turcan;

7. Pe tru districtul Coțmani Zastavna gerentul Pauliuc în Coțmani.

Filiala din Cernăuți și expositurile numile vor sta în ajutor fiecărui evacuat și refugiat, îi vor da toate informațiunile dorite și la cerea lui vor mijloci chiar plata suplimentară a taxei de alimentație, amintite în § 9, sau cea a taxei refugiaților.

Se'nțelege că fiecare persoană sau familie poate cere plata și la căpitănie, unde se află și blanchete anume pentru cererile acestea.

Informațiuni se pot căpăta și la redacțiunea foii noastre și la președintele comitetului executiv Dr. Maximilian Stiglitz, Viena, I. Elisabethstraße 26, care este gata a trimite fiecărui evacuat și refugiat și câte un exemplar al legii, câtă vreme le are.

Întregul public este rugat a face luători de seamă pe evacuați la apelul de față, ca să se ferească evacuații de pericolul de a-și pierde dreptul din lipsa de cunoștință a legii.

Viena, 25 Ianuarie 1918.

Președintele:

Dr. Alexandru baron Hormuzaki
căpitan al ducaturii Bucovinei, deputat
în cameră.

Președintele comitetului executiv:
Dr. Maximilian Stiglitz,
consilier districtual al comunei Viena, avocat.